

TASARRUF CİHAZLARI ALDATMACASINA DUR DEYİN!

Musa Çeçen
Elektrik Mühendisi

Gerçekten bir garip dönemde ve garipliklerin, aldatmacanın kol gezdiği bir ülkede yaşıyoruz. Gün geçmiyor ki halkın cebindeki üç kuruşu almaya yönelik yeni bir zam, yeni bir vergi icat edilmesin. Elektrik Mühendisleri Odası (EMO) olarak üç yıldan bu yana yazdık, çizdik anlattık; ama malum elektrik tasarruf cihazı aldatmacası ne yazık ki hala devam ediyor. Her üç ayda bir otomatige bağlanmış elektrik zamları tasarruf tacirlerinin ekmeğine yağ sürüyor.

Radyo ve televizyonlarda; izlenebilir ya da dinlenebilir program kıtlığında alabildiğine bir reklam bombardımanı altında yaşıyoruz. Anadolu'nun kıvrım kıvrım yollarında ilerlerken, farklı radyolarda daha önce de rastlayıp anında zapladığımız iki kişi -biri program sunucusu- sanki yeni görüşüyorlarmışcasına (banttan canlı!) konuşuyorlar. Ateşli bir pazarlamacı "gergedan boynuzundan mamul kuvvet macunu" nun malum yararlarını anlatıyor!

Hep aynı taktik; hemen ararsak çok büyük bir indirimden yararlanabilecekmiz... Ardından yine aynı anons ve hiç durmadan tekrarlanan telefon numarası... Gerçekten insanımız bunlara kanıp bu pazarlamacıların tuzağına düşüyorlar mı diye düşünmeden edemiyorum.

Neyse esas değinmek istediğimiz konu tabii ki bu değil. Ancak değineceğimiz "elektrik tasarruf cihazları" da aynı yol ve yöntemle geniş halk kitlelerine pazarlanıyor. Üstelik bu radyo kanallarında bu aldatmacanın sunulmasında kullanılan terimleri duyunca, cihazı tanıtan "sözde uzman" kişinin, elektrikle uzaktan yakından alakası olmadığı da belli oluyor.

Sorunun özü ülkemize dayatılan neoliberal politikadır. Yenidünya düzeni adı altında kamu varlıklarını sermaye kesimine aktarırken, her alanda olduğu üzere özelleştirme kavramı elektrik enerjisi alanında da aynı şekilde pazarlanmıştır: "Kamu başarısızdır, kamu hizmeti hantal yapı nedeniyle pahalıdır. Özelleştirme ile rekabet olacak, mal ve hizmetlerin kalitesi artacak ve tüketiciler bundan karlı çıkacak.(tı!)"

Ancak takke düşmüş kel görünmüştür. 1990'lı yıllardan bu yana özelleştirilen hiçbir alanda ne ucuzluk, ne de hizmet kalitesi artmamış, tersine sürekli zamlarla pahalı ve kalitesiz hizmet kurumlaşmıştır.

Elektrikte de bu böyle olmuştur. 30 Eylül 2011 ile 1 Ekim 2012 tarihi arasında sanayide artış yüzde 26.15, meskenlerde yüzde 31.06 oranında olmuştur. Kalkınma öncelikli illerde geçerli olan zam oranı ise yüzde 41.38 ile iktidarın sosyal devlet kavramından ne anladığını net olarak ortaya koymaktadır.

Yurttaşın elektrik faturası hiç durmadan kabartılırken birtakım uyanık kesimler buradan nemalanmak için harekete geçmişlerdir. Başlangıçta alışveriş merkezlerinde tezgahlar kurulmuş, göz boyamak için her türlü tedbir alınmıştır. Üstelik bu göz boyama için fazlaca bir masraf da gerekmemektedir.

Bir lamba anahtarı, birkaç floresan lamba, lamba devresine bir adet seri bağlı dijital ampermetre ve bir priz... Tezgah tamamdır. Bunun takdimi için eli yüzü düzgün bir manken de varsa gösteri için her şey hazır demektir.

Önce "sihirli kutu" anlatılıp, izleyicilerden birinin düğmeye basarak lambaları yakması, daha sonra ampermetredeki akım değerinin yüksek sesle okunması istenecektir. Hemen ardından bu kişinin eline tutuşturulan sihirli kutuyu prize takıp tekrar ampermetredeki akımı okuması istenecektir.

Cihaz prizde iken ampermetredeki akımın azalması ile özelleştirmeci soyguncular tarafından biteviye yolunan yurttaşın bir kez de tasarruf tacirleri tarafından yolunması operasyonu böylelikle tamamlanmış olmakta, sıra elektrik faturasından cebini yanan yurttaşın satışa gelmiştir. Bu gösteri kaydedilerek İnternet ve yerel kanallarda yayınlanarak pazarlama sürdürülmektedir.

İşin acı yanı İstanbul'da üstelik ülkenin en köklü üniversitelerinden birinde bulunan bir enerji enstitüsünün akademisyen üyelerince imzalanmış bir de kalite belgesi verilmesidir. Bu durum, biz mühendisleri iyice üzümüştür. Odamızca 2009 yılında laboratuvar ortamında iki farklı cihaz test edilmiş ve sonuçları kamuoyuna açıklanarak, yurttaşlar uyarılmış, yetkililer göreve çağırılmıştır. Bu cihazlar iç kayıplarından ötürü tasarruf ettirmek bir yana, biri 7 Watt, diğeri ise 11 Watt ilave güç tüketerek adeta bizimle alay etmektedirler.

EMO Yönetim Kurulu 2009 ve 2012 yılında konuya dikkat çekmiş, ilgili kurumları bu aldatmacayı durdurmak üzere göreve çağırılmıştır. Öncelikle Reklam Kurulu bu reklamları derhal durdurmalı, Enerji Bakanlığı kamu spotu hazırlatarak radyo ve televizyonlarda yayınlatarak yurttaşlarımızın aldatılmasını önlemelidir.

Sizce de çok şey mi bekliyorum?

Zira aynı bakanlıklar vatandaşımıza siyaseten özelleştirme tuzağının kurulması sürecinde yalan söyleyerek; yurttaşın daha kaliteli, daha ucuz, daha ulaşılabilir hizmet alacağını söylemediler mi?

Doğrusu bu iktidarın "tasarruf tacirleri" ne yönelik bir uyarı yapacağını hiç sanmıyorum...

Yanılıyor muyum? ■



EMO'DAN KAMU KURUMLARINA UYARI

Elektrik Mühendisleri Odası (EMO), elektrik tasarruf cihazlarıyla halkın kandırılmasına karşı ilgili otoriteleri harekete çağırdı. EMO; "İnternet sitelerinden, elektronik ortamda yürütülen kampanyalara, cep telefonlarına gönderilen mesajlardan televizyonlara" kadar uzanan geniş bir ağ içerisinde pazarlanmaya çalışılan "sözde elektrik tasarruf cihazları" satışlarının durdurulması için; Bilim, Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı, Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı, Reklam Kurulu ile Radyo ve Televizyon Üst Kurulu'na yazı gönderdi.

EMO, elektrik fiyatlarına yapılan zamların ardından yeniden revaçta olan elektrik tasarruf cihazları aldatmacası konusunda ilgili kurumlar nezdinde girişimde bulundu. İlgili bakanlık ve kamu kurumlarına 15 Ekim 2012 tarihinde gönderilen yazıda, 11 Ocak 2010 tarihli açıklama ile kamuoyunu tasarruf cihazları aldatmacası konusunda EMO'nun uyardığı anımsatıldı. "Adı geçen 'sözde elektrik tasarruf cihazları' tamamen bir aldatmacadan ibarettir" denilen açıklamadan alıntı yapılarak şu bilgilere yer verildi:

"Büyük işletmelerde zorunlu olan kompanzasyon işlemi, elektrik akımının iş görmeyen gücü (körgüç) olarak tanımlanabilecek 'reaktif enerji'nin sisteme geri verilerek, toplam elektrik üretiminde yaratacağı gereksiz artış etkisini önlemeye yöneliktir. Öncelikle, mevcut mevzuata göre 'mesken abonelerine, tek fazla beslenen abonelere, bağlantı gücü 9 (dokuz) kW'a (dahil) kadar olan abonelere' reaktif enerji tarifesi uygulanmadığının altı çizilmelidir. Yani bu abonelerin kompanzasyon yapmalarına gerek duyulmamakta, bu nedenle de bu sayaçlar reaktif enerji kaydetmemektedir. Elektrik tasarruf cihazı adı altında satışa sunulan bu tür

aletler ise, zaten kayda girmeyen bu reaktif enerjiye yönelik küçük kompanzasyon aletleridir.

Konut ve küçük işyerlerine cihazın pazarlanmasında kullanılan yöntem de işte bu noktaya yöneliktir. Bir grup floresan lamba yakılmakta; sözde tasarruf cihazı takılmadan lamba devresindeki akım, pens ampermetre ile ölçülerek müşteriye gösterilmekte; ardından cihaz fişe takılmakta ve aynı noktadaki akım yine ölçülmektedir. Cihaz devrede iken bir miktar azalan akım değeri üzerinden halkın aldatılması desteklenmektedir. İşin püf noktası da buradadır. Azalan akım, fişe takılan noktadaki reaktif enerjinin cihazdan şebekeye verilmesi ile oluşmaktadır. Kirliliği bir kampanya ile pazarlanan bu cihazlar bu tip sayaçların kaydetmediği, bu nedenle de tüketim faturalarına yansımayacak olan reaktif kompanzasyon işlevi görmektedir."

Sonuç olarak bu cihazların aktif enerjiden tasarruf sağlamanın mümkün olmadığı anlatılan yazıda, tüketicilerin kandırılmasının kamu otoritesi eliyle önlenmesi istendi. Yazıda şöyle denildi:

"2010 yılı verilerine göre ülkemizdeki toplam 33,2 milyon aboneden 27,4 milyonunun meskenlere, 4,2

milyonunun da ticaret-hanelere ait olduğu (ki bunlarında büyük bir bölümünün 9 kW ve altında bağlantı gücüne sahip oldukları) ve farklı abone grubunda olup tek fazlı sistemden beslenen aboneleri de göz önüne aldığımızda hiçbir işe yaramayan 'sözde' tasarruf cihazlarının hangi amaçla pazarlandığı ortaya çıkmaktadır. Tüketicilerin kandırılmaya çalışıldığı bu ve benzer olaylarda kamu otoritesinin denetim görevini yerine getirmesi ve vatandaşın yanıltılarak dolandırılmasına yönelik girişimleri engellemesi ve cezalandırması gerekmektedir."

